

УДК 376.091.33:796.2/3]:316.61-056.29

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.34>

Віталій ПУСТОВАЛОВ

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри спортивних ігор, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, вул. О. Дашкевича, 24, м. Черкаси, Україна, 18002

ORCID: 0000-0003-3737-7381

Ірина УСАТОВА

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спортивних ігор, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, вул. О. Дашкевича, 24, м. Черкаси, Україна, 18002

ORCID: 0000-0002-9485-6111

Тетяна КОРОЛЬ

старший викладач кафедри спортивних ігор, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, вул. О. Дашкевича, 24, м. Черкаси, Україна, 18002

ORCID: 0009-0005-0248-324X

Вікторія СУПРУНОВИЧ

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри спортивних ігор, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, вул. О. Дашкевича, 24, м. Черкаси, Україна, 18002

ORCID: 0000-0003-0238-5066

Роман ХАЛЯВКА

викладач кафедри спортивних ігор, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, вул. О. Дашкевича, 24, м. Черкаси, Україна, 18002

ORCID: 0009-0005-0502-3791

Бібліографічний опис статті: Пустовалов, В., Усатова, І., Король, Т., Супрунович, В., & Халявка, Р. (2025). Соціалізація дітей з порушенням опорно-рухового апарату засобами ігрових технологій у корекційно-педагогічному процесі. *Acta Paedagogica Volyniensis*, 5, 244–250, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.34>

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ ПРОЦЕСІ

У статті розкрито теоретичні та практичні аспекти соціалізації дітей з порушеннями опорно-рухового апарату в умовах корекційно-педагогічного процесу. Проаналізовано наукові підходи до визначення сутності соціалізації в контексті спеціальної освіти та з'ясовано педагогічні можливості використання ігрових технологій як ефективного засобу інтеграції дитини у соціокультурне середовище. Обґрунтовано, що ігрова діяльність виступає потужним чинником розвитку комунікативної компетентності, формування позитивної «Я-концепції», удосконалення навичок співпраці та взаємодії у групі однолітків. Показано, що застосування різних видів ігор (рухливих, рольових, сюжетно-дидактичних) сприяє активізації пізнавальної діяльності, стимулює емоційно-вольову сферу та забезпечує позитивне ставлення дітей до навчання й спілкування. У процесі дослідження уточнено поняття «соціалізація дітей з порушеннями опорно-рухового апарату» як динамічний процес засвоєння соціальних норм, ролей і моделей поведінки, спрямований на формування здатності до саморегуляції та соціальної відповідальності. Визначено педагогічні умови ефективного впровадження ігрових технологій: урахування індивідуальних можливостей учнів, створення емоційно безпечного середовища, поєднання елементів гри з корекційними вправами, міждисциплінарна взаємодія фахівців. Отримані результати підтверджують, що цілеспрямоване використання ігрових технологій у системі корекційно-педагогічної роботи є важливою

передумовою успішної соціальної адаптації та інтеграції дітей з порушенням опорно-рухового апарату у суспільство.

Ключові слова: соціалізація, ігрові технології, діти з порушеннями опорно-рухового апарату, корекційно-педагогічний процес, спеціальна освіта, комунікативна компетентність, адаптація, інтеграція.

Vitaly PUSTOVALOV

PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor at the Department of Sports Games, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, O. Dashkevych str., 24, Cherkasy, Ukraine, 18002

ORCID: 0000-0003-3737-7381

Iryna USATOVA

Ph.D in Pedagogy, Senior Lecturer at the Department of Sports Games, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, O. Dashkevych str., 24, Cherkasy, Ukraine, 18002

ORCID: 0000-0002-9485-6111

Tatiana KOROL

Senior Lecturer at the Department of Sports Games, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, O. Dashkevych str., 24, Cherkasy, Ukraine, 18002

ORCID: 0009-0005-0248-324X

Victoriia SUPRUNOVYCH

PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor at the Department of Sports Games, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, O. Dashkevych str., 24, Cherkasy, Ukraine, 18002

ORCID: 0000-0003-0238-5066

Roman KHALYAVKA

Lecturer at the Department of Sports Games, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy, O. Dashkevych str., 24, Cherkasy, Ukraine, 18002

ORCID: 0009-0005-0502-3791

To cite this article: Pustovalov, V., Usatova, I., Korol, T., Suprunovych, V., & Khaliavka, R. (2025). Sotsializatsiia ditei z porushenniam oporno-rukhovoho aparatu zasobamy ihrovykh tekhnolohii u korektsiino-pedahohichnomu protsesi [Socialization of children with musculoskeletal disorders by means of game technologies in the correctional and pedagogical process]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 5, 244–250, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2025.5.34>

SOCIALIZATION OF CHILDREN WITH MUSCULOSKELETAL DISORDERS BY MEANS OF GAME TECHNOLOGIES IN THE CORRECTIONAL AND PEDAGOGICAL PROCESS

The article reveals the theoretical and practical aspects of the socialization of children with musculoskeletal disorders within the framework of the correctional and pedagogical process. The scientific approaches to defining the essence of socialization in the context of special education are analyzed, and the pedagogical potential of using play-based technologies as an effective means of integrating children into the sociocultural environment is identified. It is substantiated that play activity serves as a powerful factor in the development of communicative competence, the formation of a positive self-concept, and the improvement of cooperation and interaction skills within a peer group. The study demonstrates that the application of various types of games (motor, role-playing, and story-based didactic games) enhances cognitive activity, stimulates the emotional and volitional spheres, and fosters a positive attitude of children toward learning and communication.

In the course of the research, the concept of “socialization of children with musculoskeletal disorders” was clarified as a dynamic process of mastering social norms, roles, and behavior patterns aimed at developing self-regulation and social responsibility. The pedagogical conditions for the effective implementation of play technologies are determined, including consideration of individual abilities, creation of an emotionally safe environment, integration of play elements with corrective exercises, and interdisciplinary cooperation of specialists. The obtained results confirm that the purposeful

use of play technologies in the system of correctional and pedagogical work is an essential prerequisite for the successful social adaptation and integration of children with musculoskeletal disorders into society.

Key words: socialization, play technologies, children with musculoskeletal disorders, correctional and pedagogical process, special education, communicative competence, adaptation, integration.

Постановка проблеми. Сучасна система спеціальної освіти орієнтується на реалізацію принципів гуманізму, інклюзивності та особистісно орієнтованого підходу, що зумовлює необхідність переосмислення змісту та методів корекційно-педагогічної роботи з дітьми, які мають порушення опорно-рухового апарату. Соціалізація цієї категорії дітей є складним і багатовимірним процесом, який охоплює засвоєння соціальних норм, формування навичок комунікації, розвиток самосвідомості, здатності до співпраці та відповідальної поведінки в соціумі.

Проблема соціалізації дітей з порушенням опорно-рухового апарату набуває особливої актуальності в умовах впровадження Концепції Нової української школи, де ключовими орієнтирами стають компетентнісний підхід, інклюзивна освіта та розвиток соціальних і життєвих компетентностей учнів. Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, питання створення педагогічних умов, що сприяють ефективній соціальній адаптації таких дітей, залишається відкритим. Зокрема, недостатньо розкрито потенціал ігрової діяльності як засобу не лише навчання, а й розвитку соціально-комунікативної компетентності та позитивної «Я-концепції» дитини.

Ігрові технології, за своєю природою, поєднують елементи навчання, виховання та психокорекції, створюючи сприятливі умови для розвитку особистості дитини з обмеженими можливостями здоров'я. Через гру діти отримують досвід взаємодії, самовираження, емоційного саморозкриття, що сприяє формуванню у них навичок соціальної поведінки та відповідального ставлення до себе й оточення.

Разом з тим, у практиці роботи педагогів спеціальних закладів освіти ще недостатньо системно реалізовано використання ігрових технологій як цілеспрямованого педагогічного інструменту соціалізації. Це зумовлює потребу в науковому обґрунтуванні та розробленні ефективних педагогічних умов і методичних підходів до впровадження ігрових форм діяльності у корекційно-педагогічний процес.

Отже, актуальність дослідження зумовлена суспільною потребою у створенні інноваційного педагогічного середовища, яке забезпечує повноцінну соціалізацію дітей з порушенням опорно-рухового апарату, а також необхідністю науково-практичного осмислення можливостей ігрових технологій у контексті їх освітньо-корекційної функції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній українській педагогічній науці проблема соціалізації дітей з порушеннями опорно-рухового апарату розглядається крізь призму особистісно орієнтованого, інклюзивного та корекційно-розвивального підходів. Значну увагу дослідники приділяють питанням пошуку ефективних технологій формування соціальної активності, комунікативної компетентності та адаптивної поведінки таких дітей у навчальному середовищі.

Зокрема, М. Костюк та Н. Мазур розглядають соціалізацію дітей з порушеннями опорно-рухового апарату як складний, багатовимірний процес, що передбачає поступове входження дитини у соціокультурний простір через різні види діяльності – ігрову, навчальну та комунікативну. Науковці підкреслюють, що гра виступає не лише розважальним елементом, а й потужним педагогічним механізмом інтеграції особистості, формування позитивних соціальних настанов і набуття досвіду взаємодії з однолітками. Таким чином, ігрова діяльність стає ключовим чинником розвитку емоційно-соціальної сфери дитини та забезпечує умови для гармонійного входження у соціум (Костюк & Мазур, 2022).

У працях А. Заплатинської та Л. Шевчук наголошується, що гра у структурі корекційно-педагогічного процесу набуває статусу засобу розвитку соціальної компетентності, саморегуляції та емоційної стійкості дітей з інвалідністю. Дослідниці зазначають, що ефективна соціалізація можлива лише за умов створення спеціально організованого розвивального середовища, у якому гра виконує не лише корекційну, а й гармонізаційну функцію, сприяючи активізації соціальної взаємодії, підвищенню

рівня самосприйняття та формуванню мотивації до пізнавальної діяльності (Заплатинська & Шевчук, 2020).

На думку багатьох науковців, використання ігрових технологій у процесі соціалізації дітей з порушеннями розвитку має інтегративний характер, адже поєднує когнітивний, емоційно-ціннісний і поведінковий аспекти виховання. Такий підхід забезпечує цілісний вплив на особистість дитини, сприяючи розвитку її інтелектуальних здібностей, емоційної рівноважності та соціальної активності.

У низці сучасних досліджень підкреслюється, що гра створює унікальні педагогічні умови для формування вмінь спілкуватися, домовлятися, взаємодіяти та приймати соціальні ролі, які становлять основу соціалізованої особистості. Саме через ігрову діяльність діти з порушеннями розвитку опановують моделі соціальної поведінки, навчаються співпереживати, проявляти ініціативу та відповідальність у взаємодії з ровесниками (Усатова та ін., 2025).

У дослідженнях Л. Токаревої (2021) та А. Колупасової і О. Таранченко (2019) обґрунтовано важливість впровадження рухливих ігрових форм у роботу з дітьми, які мають порушення опорно-рухового апарату. Дослідниці доводять, що ігрові вправи сприяють розвитку моторної координації, формуванню навичок самоконтролю, а також позитивно впливають на соціально-емоційну сферу, знижуючи рівень тривожності та невпевненості у власних силах (Токарева, 2021; Колупасова & Таранченко, 2019).

Варто звернути увагу на позицію Т. Докучини, яка розглядає ігрові технології як інтегративний педагогічний інструмент, здатний забезпечити корекційно-розвивальний вплив за умов належної педагогічної підготовки, емоційної підтримки та гнучкого добору ігрового матеріалу. Вона наголошує, що ефективність гри у процесі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами визначається не лише змістом, а й характером взаємодії між педагогом та дитиною (Докучина, 2017).

Попри наявність численних теоретичних і практичних напрацювань, у науковій літературі залишаються певні прогалини. Зокрема, недостатньо розроблено питання системної інтеграції ігрових технологій у структуру корекційно-педагогічного процесу саме для

дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Відсутні чітко визначені критерії оцінювання ефективності соціалізації засобами гри, а також узагальнені моделі міждисциплінарної взаємодії педагогів, реабілітологів та психологів.

Отже, аналіз сучасних українських досліджень дає підстави стверджувати, що ігрові технології є перспективним засобом соціалізації дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, однак потребують подальшого наукового осмислення та методичного забезпечення у контексті корекційно-педагогічної практики.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та розробити методичні засади застосування ігрових технологій як засобу соціалізації дітей з порушенням опорно-рухового апарату у корекційно-педагогічному процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціалізація в корекційній педагогіці розглядається як процес засвоєння дитиною норм, цінностей та моделей поведінки, що забезпечують її ефективну інтеграцію у соціальне середовище. Для дітей з порушенням опорно-рухового апарату соціалізація набуває особливої значущості, оскільки фізичні обмеження можуть зменшувати можливості для самостійної участі в колективних активностях та обмежувати коло спілкування. У цьому контексті соціалізація спрямована на розвиток комунікативних навичок, уміння взаємодіяти з однолітками та дорослими, а також формування соціальної компетентності, що дозволяє дитині відчувати себе повноцінним учасником соціального середовища.

На думку Н. Давибіди та Е. Мисюги діти з порушенням опорно-рухового апарату характеризуються низкою специфічних особливостей, які впливають на процес соціалізації. По-перше, фізичні обмеження обмежують мобільність та участь у традиційних ігрових або спортивних активностях, що може призводити до ізоляції або зниження соціальної активності. По-друге, існують психологічні бар'єри, пов'язані з невпевненістю, страхом осуду або відторгнення з боку однолітків. По-третє, такі діти потребують постійної підтримки та допомоги з боку дорослих і однолітків, що сприяє формуванню емоційної безпеки та довіри у соціальній взаємодії (Давибіда & Мисюга, 2023).

Ігрові технології в корекційно-педагогічному процесі виступають ефективним засо-

бом соціалізації дітей з ПОРА. За визначенням С. Агафонові та Л. Дрожик, гра забезпечує умови для розвитку пізнавальних, емоційних та соціальних функцій: стимулює мислення, сприяє формуванню емоційної сфери та покращує навички взаємодії в групі (Агафорова & Дрожик, 2023). Залежно від мети корекційної роботи, використовуються різні види ігор: (рухливі ігри, що сприяють розвитку координації, витривалості та моторних навичок; дидактичні ігри, які розвивають логічне мислення, увагу та здатність до прийняття рішень; рольові та сюжетні ігри, що стимулюють емпатію, комунікативні вміння та розуміння соціальних ролей; тренувальні ігри, спрямовані на формування конкретних навичок та адаптацію до колективних дій).

Ігрові технології сприяють соціалізації дітей через ключові механізми: комунікацію – формування вміння висловлювати думки та враховувати позицію інших; співпрацю – розвиток командної роботи та взаємопідтримки; взаємодопомогу – готовність підтримувати однолітків і розуміти їхні потреби, що особливо важливо для дітей із фізичними обмеженнями (Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату, 2012).

Таким чином, ігрові технології виступають універсальним засобом інтеграції дітей з ПОРА у соціум, поєднуючи розвиток фізичних, когнітивних і соціальних компетентностей.

Організація навчання та розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату передбачає комплексний підхід, що поєднує індивідуальні та групові заняття з адаптованими фізичними вправами, враховуючи особливості фізичного та психологічного розвитку кожної дитини. Як відзначають Г. Тарасова, М. Блакитна та В. Мацюта, ігрові елементи органічно інтегруються в корекційно-педагогічний процес і виступають ефективним засобом розвитку соціальних компетентностей, сприяючи формуванню комунікативних навичок, умінню працювати в команді та освоєнню соціальних ролей (Тарасова, Блакитна & Мацюта, 2025).

Серед ефективних методик ігрової соціалізації особливе місце займають рухливі ігри, що стимулюють розвиток координації та командної взаємодії, наприклад: «Передай м'яч», «Командний естафетний маршрут», «Лови і торкай». Також застосовуються рольові та

сюжетні ігри, які формують соціальні навички, включно з чергуванням ролей, дотриманням правил та розвитком емпатії, серед яких «Магазин», «Сім'я», «Відважні рятувальники». Застосування ігрових технологій забезпечує підвищення самооцінки, мотивації до спілкування та формування умінь співпраці й адаптації до колективу.

Методичне застосування ігрових технологій у корекційно-педагогічному процесі передбачає системне поєднання рухливих, сюжетних та рольових ігор із дидактичними та тренувальними вправами, адаптованими до фізичних і психологічних можливостей дітей. Рекомендовано планувати заняття таким чином, щоб ігри сприяли розвитку комунікативних навичок, умінню працювати в команді, формуванню емпатії та навичок взаємодопомоги, а також закріпленню соціальних правил і чергуванню ролей (Антонова & Бандуріна, 2024).

Наукові дослідження свідчать, що ігрові технології ефективно стимулюють соціалізацію дітей з порушенням опорно-рухового апарату, забезпечуючи розвиток соціальних компетентностей, комунікаційних умінь і емоційної сфери (Шевцов & Чухрій, 2019). Такий підхід дозволяє створити безпечне, стимулююче середовище, де дитина може відчувати себе повноцінним учасником колективу, долати психологічні бар'єри та формувати стійкі навички співпраці. Практичне значення даного підходу полягає у можливості використання методичних рекомендацій педагогами та спеціалістами корекційної освіти в школах, дошкільних закладах та реабілітаційних центрах, що сприяє комплексній інтеграції дітей з фізичними обмеженнями у соціальне середовище та розвитку їхніх особистісних і соціальних компетентностей.

Висновки. Соціалізація дітей з порушенням опорно-рухового апарату виступає багатоплановим процесом, що поєднує засвоєння соціальних норм, розвиток комунікативних навичок та інтеграцію в колективні структури соціального середовища. Фізичні обмеження та психологічні бар'єри цих дітей зумовлюють необхідність застосування адаптованих педагогічних стратегій, що забезпечують безпечне та стимулююче середовище для їхнього розвитку.

Ігрові технології в корекційно-педагогічному процесі виступають універсальним засобом соціалізації, оскільки через механізми

комунікації, співпраці та взаємодопомоги створюють умови для практичного освоєння соціальних ролей та інтеграції в колектив. Рухливі, сюжетні та рольові ігри формують соціальні компетентності, сприяють розвитку координації рухів, командної взаємодії, емпатії та здатності дотримуватися правил, підвищуючи мотивацію до спілкування та емоційну стійкість дітей.

Теоретичне обґрунтування застосування ігрових технологій дозволяє виробити методичні рекомендації для педагогів і спеціалістів із корекційної освіти, спрямовані на комплексний розвиток фізичних, когнітивних та соціальних навичок.

Адаптоване використання ігор у навчально-корекційній діяльності забезпечує стійку соціальну інтеграцію дітей із фізичними обмеженнями та створює передумови для їхньої особистісної та соціальної самореалізації.

Перспективним напрямом подальших досліджень є систематизація типів ігор залежно від рівня фізичного розвитку та соціальних потреб дітей, а також інтеграція цифрових ігрових технологій для підвищення ефективності соціалізаційного впливу у корекційно-педагогічному процесі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Агафонова С. В., Дрозик Л. В. Значення ігрової діяльності у розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями. *Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти* [Електронне видання]: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. С. 298–301. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10851>.
2. Антонова І. Бандуріна К. Сенсорно-інтеграційна терапія для дітей із моторними порушеннями. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2024, 2(1), 237–242. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.75>
3. Давибіда Н. О., Мисюга Е. І. Реабілітаційно-корекційна програма з використанням рухливих і спортивних ігор, спрямована на підвищення розвитку рухових функцій у дітей з дитячим церебральним паралічем. *Медсестринство*. 2023. № 1. С. 38–42. <https://doi.org/10.11603/2411-1597.2023.1.13883>.
4. Докучина Т. О. Індивідуальний підхід до проведення дидактичних ігор з дітьми з особливими освітніми потребами. *Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки*. 2017. № 9 (2). С. 56–64. URL: <https://aqce.com.ua/vipusk-n9-2017/dokuchina-to-individualnij-pidhid-do-provedennja-didaktichnih-igor.html>.
5. Заплатинська А. Б., Шевчук Л. А. Рухливі ігри як засіб адаптивної фізичної культури для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та інтелекту. *Наукові записки. Серія: Психолого-педагогічні науки* (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). 2020. № 3. С. 57–63. URL: <https://lcp.ndu.edu.ua/index.php/nz/article/view/642>.
6. Колупасва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
7. Костюк М., Мазур Н. Інноваційні оздоровчі технології дітей дошкільного віку у процесі модернізації освіти. *InterConf*, 2022. (99), 898-905. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2022.099>.
8. Програма розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями опорно-рухового апарату. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист МОН від 05.12.2012 № 1/11-18795). Київ, 2012. 98 с. URL: <https://f.osvita.city/file/63/programa-rozvitku-ditey-doshkilnogo-viku-z-porushennyami-oporno-rukhovogo-aparatu1.pdf>.
9. Тарасова Г., Блакитна М., Мацюта В. Інтеграція фізичного виховання в процес інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами засобами рухливих ігор. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»* (February 14, 2025; Marseille, France). 2025. С. 221–226. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2410>.
10. Токарева Л. Д. Гра як засіб формування соціальної компетентності старшого дошкільника. *Електронний збірник наукових праць Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*. 2021. № 1(43). С. 135–139. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/737558/1/Tokarieva%20L.D.%2C.pdf>.
11. Усатова, І., Пустовалов, В., Король, Т., Супрунович, В., & Халявка, Р. (2025). Ігрова діяльність як засіб освітньо-корекційної роботи дітей з порушенням опорно-рухового апарату. *Молодь і ринок*, 7–8(239–240), 71–77. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.339747>
12. Шевцов А. Г., Чухрій І. В. Психологія соціальної адаптації молоді з порушеннями функцій опорно-рухового апарату. *Діти з особливими потребами в освітньому просторі*: зб. матеріалів V Міжнар. конгр. зі спец. педагогіки, психології та реабілітології. Київ, 2019. С. 242–247. URL: https://ispukr.org.ua/articles/19/191011_k.pdf.

REFERENCES:

1. Ahafonova S. V., Drozyk L. V. Znachennia ihrovoi diialnosti u rozvytku ditei z intelektualnymy porushenniamy. *Formuvannia zhyttievoi kompetentnosti osib z OOP...* 2023, pp. 298–301. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10851> (in Ukrainian).

2. Antonova I., Bandurina K. Sensoro-intehratsiina terapiia dlia ditei iz motornymy porushenniamy. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2024. 2(1), pp. 237–242. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.75> (in Ukrainian).
3. Davybidia N. O., Mysiuga E. I. Reabilitatsiino-korektsiina prohrama z vykorystanniam rukhlyvykh i sportyvnykh ihor dlia ditei z DCP. *Medsestrynstvo*. 2023. No. 1, pp. 38–42. <https://doi.org/10.11603/2411-1597.2023.1.13883> (in Ukrainian).
4. Dokuchyna T. O. Indyvidualnyi pidkhid do provedennia dydaktychnykh ihor z dytmy z OOP. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity*. 2017. No. 9(2), pp. 56–64. <https://aqce.com.ua/vipusk-n9-2017/dokuchina-to-individualnij-pidhid-do-provedennja-didaktichnih-igor.html> (in Ukrainian).
5. Zaplatynska A. B., Shevchuk L. A. Rukhlyvi ihry yak zasib adaptatyvnoi fizychnoi kultury dlia ditei z porushenniamy OPA ta intelektu. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia*. 2020. No. 3, pp. 57–63. <https://lkip.ndu.edu.ua/index.php/nz/article/view/642> (in Ukrainian).
6. Kolupaeva A. A., Taranchenko O. M. Navchannia ditei z OOP v inkliuzyvnomu seredovyshchi: navchalno-metodychni posibnyk. Kharkiv: Ranok, 2019. 304 p. (in Ukrainian).
7. Kostyuk M., Mazur N. Innovatsiini ozdorovchi tekhnolohii ditei doshkilnoho viku u protsesi modernizatsii osvity. *InterConf*. 2022. No. 99, pp. 898–905. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2022.099> (in Ukrainian).
8. Prohrama rozvytku ditei doshkilnoho viku z porushenniamy oporno-rukhovoho aparatu. Kyiv, 2012. 98 p. <https://f.osvita.city/...> (in Ukrainian).
9. Tarasova H., Blakytina M., Matsiuta V. Intehratsiia fizychnoho vykhovannia v protses inkliuzyvnoi osvity. *SCIENTIA*. 2025. pp. 221–226. <https://previous.scientia.report/...> (in Ukrainian).
10. Tokarieva L. D. Hra yak zasib formuvannia sotsialnoi kompetentnosti starshoho doshkilnyka. *Zaporizkyi OIPPO*. 2021. No. 1(43), pp. 135–139. <https://lib.iitta.gov.ua/...> (in Ukrainian).
11. Usatova I., Pustovalov V., Korol T., Suprunovych V., & Khaliavka R. (2025). Ihrova diialnist yak zasib osvitno-korektsiinoi roboty ditei z porushenniam oporno-rukhovoho aparatu [Play activity as a means of educational and correctional work for children with musculoskeletal disorders]. *Molod i rynok*, 7–8(239–240), 71–77. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.339747> (in Ukrainian).
12. Shevtsov A. H., Chukhrii I. V. Psykholohiia sotsialnoi adaptatsii molodi z porushenniamy funktsii OPA. *Dity z OOP v osvitnomu prostori*. 2019. pp. 242–247. https://ispukr.org.ua/articles/19/191011_k.pdf (in Ukrainian).

Дата першого надходження рукопису до видання: 30.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 27.11.2025
Дата публікації: 19.12.2025